

kort nyt

Musikfestivalerne tror på sommeren

Håbet om lange dage og nætter med koncerter og glade mennesker i tæt hobetal på nedtrådt græs er trods corona intakt hos mange arrangører af landets musikfestivaler. Flere store udenlandske festivaler har allerede kastet håndklædet i ringen og er aflyst. Men foreløbig har kun et par mindre danske festivaler, Gutter Island og Tange Sø Festival, opgivet at gennemføre i 2021. Festivalen over dem alle – Roskilde Festival – har ikke givet op endnu. "Vi har en forsigtig optimisme, så længe vi ikke hører noget andet. Om det er ansvarligt at afvikle festivalen, er alene op til myndighederne at afgøre," siger direktøren for den på forhånd totalt udsolgte Roskilde Festival, Signe Lopdrup. "Vi har nogle bud på, hvordan vi kan imødekomme udfordringerne for eksempel med vacciner, når de er i mål, og når alle kan få et coronapas." Netop om det sidste kom der godt nyt til festivaldanmark i sidste uge. Her meldte finansminister Nicolai Wammen (S) ud, at et digitalt coronapas vil være klart i maj. Hos en anden stor festival, Danmarks Smukkeste Festival i Skanderborg, tror talsmand Søren Eskildsen også fortsat på det. "Vi skal have glæden og festen tilbage til danskerne så hurtigt som muligt," siger han. Han sætter på et digitalt coronapas samt kviktest på stedet som vigtige nøgler til at gennemføre i hvert fald en del af festivalerne. Som de øvrige arrangører peger han på, at der politisk skal laves en kompensationsordning, så alle tryk kan fortsætte deres planlægning. /ritzau/

Københavnerne kan nu låne bøger

Fra i dag af kan alle københavnere igen låne bøger på kommunens biblioteker. Den nuværende ordning med online bestilling af bøger og afhentning på Københavns Kommunes biblioteker bliver nemlig udvidet, så det ikke længere kun er forskere, studerende og skoleelever, der kan bestille bøger og materialer online til afhentning på et af Københavns Kommunes 20 biblioteker, men alle læselystne københavnere. På baggrund af erfaringen med den nuværende ordning har Kultur- og Fritidsforvaltningen vurderet, at det er forsvarligt at udvide ordningen inden for de gældende rammer med nedluktede biblioteker.

Teaterforestillinger får aldrig premiere

Jens Jørn Spottag skulle den sidste måned have stået foran publikum som kong Lear i Katrine Wiedemanns opsætning af Shakespeare-klassiker "Kong Lear" på Aarhus Teater. Men selvom Jens Jørn Spottag har stået på scenen i øver efter øver, kommer han aldrig til at spille rollen foran et publikum. På Aarhus Teaters hjemmeside står der under forestillingen, som Katrine Wiedemann tidligere er blevet interviewet om her i avisen: "Forestillingen får desværre ingen spilleperiode grundet covid-19-restriktioner". Da teatrene ikke ved, hvor længe restriktionerne gælder, er Aarhus Teater langt fra det eneste teater, hvor man har øvet og forbedret forestillinger, som aldrig får premiere. "Som det er lige nu, skal vi øve i prøveperioderne for at kunne søge hjælpepakkerne. Vi tænker godt nok ikke, at det er realistisk at få 500 mennesker ind i salen 5. april, men vi kan ikke aflyse. Derfor er vi tvunget til at holde hjulene i gang. Det er absurd," siger formand for Dansk Teater Peter Mark Lundberg til Berlingske. Ifølge Berlingske mener formanden, at det ville være mere frugtbart, hvis den danske regering gav længere varsler, som i England, hvor man har sagt, at kulturlivet efter al forventning må åbne den 17. maj. Dermed ville man kunne sende skuespillere, regissører, sminkører og andre ansatte hjem, eller bruge dem til andre opgaver end forestillinger, der aldrig bliver vist. ■

▲ Forlaget Lindhardt og Ringhof har genudgivet bogen "Dronninggambit". I tv-versionen spiller Anya Taylor-Joy det fiktive skakgeni Beth Harmon. – Foto: Phil Bray/Netflix.

Historien om det unge skakgeni fascinerer, men oversættelsen fejler

Romanen bag kolossal Netflix-succes er en sand udviklingshistorie, men Walter Tevis' fascinerende "Dronninggambit" skæmmes af en jammerlig oversættelse

bog

AF PETER DÜRRFELD

kultur@k.dk

En af efterårets helt store succeser på Netflix var serien "Dronninggambit", en klassisk udviklingshistorie. Den bygger på en roman af Walter Tevis fra 1983, og hovedpersonen er en pige ved navn Elizabeth Harmon – med kælenavnet "Beth". Hun mister som ganske lille sin mor i en trafikulykke, og da hendes far har trukket stikket til familien, bliver hun anbragt på et børnehjem, hvor forholdene nok er ordentlige, men sært kærlighedsløse. Beth er en superbegavet pige, der navnlig keder sig i matematiktimerne, og derfor gerne går ærinder som at vaske svampe nede i kælderen. Her møder hun pedellen Mr. Shaibel, som ynder at sidde og analysere skakpartier. Ingen af dem er særlig snaksalige, men trods aldersforskellen opstår der snart en slags

venskab mellem dem. Beth er nysgerrig og fatter hurtigt skakspillets mange regler. Pedellen er meget interesseret i skak, og det viser sig snart, at Beth er et vidunderbarn. Historien er tilsyneladende inspireret af det cubanske skakgeni José Capablanca (1888-1942), der som femårig efter at have overværet nogle af sin fars skakpartier mod en anden gentleman fra Havana, var i stand til at korrigere et sløjt springertræk fra faderens side.

På børnehjemmet er Beth blevet pillemisbruger, og da hun i puberteten bliver bortadopteret til et ægtepar, hvor manden konstant er på farten, og kvinden efterhånden får et alvorligt alkoholproblem, bliver skakspillet hendes tilflugt til en verden, der nok rummer uendelige muligheder, men trods alt er afgrænset til 64 felter. Det ældgamle skakspil bliver Beths bedste våben i kampen mod de indre dæmoner, der hjem søger hende.

Det giver naturligvis romanen et særligt twist, at der er

tale om et kvindeligt skakgeni, som ikke bliver sparet for nedsættende mandchauvinistiske kommentarer på sin vej op gennem skakkens brogede hierarki af jævne klubspillere og skræmmende stormestre. Der ligger en bevidst pointe i forfatterens flittige brug af den traditionelle måde at opgive et parti på, nemlig at man vælter kongen. Det bliver en vigtig metafor: Kvinder kan godt vælte mænd. Eller som Beth senere udtrykker det: "Jeg tror ikke, at man er en bedre skakspiller, bare fordi man har et adamsæble."

Der er en vrimmel af fine personschildringer i "Dronninggambit". Et af romanens mest vellykkede træk er skildringen af Beths ældre veninde på børnehjemmet, den mørke Jolene, der for længst har opgivet at konkurrere med de små yndige piger i bestræbelserne på at blive bortadopteret: "Jeg er for gammel, og jeg er for sort."

De to piger mødes senere i livet i et af bogens mest livs-

Walter Tevis: Dronninggambit. Oversat af Mogens Cohrt. 352 sider. 150 kroner. Lindhardt og Ringhof.

Det vrimler med unøjagtigheder og deciderede fejl

bekræftende kapitel.

Romanen er spækket med intense og ofte for omstændelige referater af Beths talrige dyster på skakbrættet, hvor forfatteren påtager sig den utaknemlige opgave træk for træk at skildre de forskellige faser i hvert enkelt parti, lige fra åbnings- til slutspillet. Det lykkes nogenlunde, men romanen lider unægte-

lig under at have en fagligt inkompetent oversætter i Mogens Cohrt (1918-1992). Cohrt var myreflittig og stod bag en række fordanskninger af berømte spændingsforfattere som Ian Fleming og Nick Carter. Men med oversættelsen fra 1984 af "Dronninggambit" (titlen refererer til et specifikt åbningsssystem) kom han på glat, og bogen myldrer med kiksed misforståelser, som når han taler om "variationer" i stedet for det rigtige "varianter", "bytninger" i stedet for "afbytninger" og så videre. Der omtales desuden træk, der slet ikke kan lade sig gøre.

Petitesser? Nej, ikke hvis man skal tage bogen alvorligt. Her er tale om en roman, hvor skak i endnu højere grad end i Stefan Zweigs berømte "Skaknovelle" er hovedtemaet, og det vrimler med unøjagtigheder og deciderede fejl, der ville svare til, at der i en fodboldroman blev skrevet om "afstraffelsespark" i stedet for bare "strafespark", "sidelæns kast" i stedet for "indkast". Og man

bliver decideret konfus af at læse, at en springer i partiets andet træk bevæger sig hen til feltet "dronning-løberfem" – eller at en spiller "fordobler modstanderens bønder". Det lyder magisk, men er ikke andet end en jammerlig oversættelse.

Ved genudgivelsen, hvis cover prydes af tv-seriens hovedrolleindehaver, den kvieøjede og rødhårede Anya Taylor-Joy (hun skal nok sælge nogle ekstra eksemplarer), burde man have luget ud i disse skæmmende fejl. Netflix-serien havde en konsulent på – et rygter vil vide, at det var eksverdensmester Garri Kasparov – og det burde bogudgivelsen også have haft. Men vist fascinerer skildringen af Beths opstigning, og det er ikke svært for en skakinteresseret læser at sætte sig ind i hendes opfattelse af, at den sødeste musik i livet er skakurtes tikken og lyden af en springer, der med ødelæggende virkning planter midt i modstanderens stilling. Skak – og mat i næste træk! ■

klassisk musik

AF PETER DÜRRFELD

kultur@k.dk

Skønne sange af Peter Heise

Peter Heise: The Song Edition. Udgiven ved Christian Westergaard. DACAP0. 11 cd'er. 8.201101.

Coveret ser meget firkantet ud med blokbogstaver på en slags byggekloster, men indholdet i en ny boks fra Dacapo er alt andet end firkantet. Med

pianisten Christian Westergaard som initiativtager og akkompagnatør på alle 11 cd'er får vi samtlige Peter Heises sange at høre med et væld af Danmarks førende sangere. De er så gode, at de hver og en fortjener at blive nævnt: Adam Riis, Aleksander Nohr, Astrid Nordstad, Bo Kristian Jensen, Bo Skovhus, Clara Cecilia Thomsen, David Danholt, Elsa Dreisig, Francine Vis, Jakob Bloch Jespersen, Jens Søndergaard, Johanne Thisted Højlund, Lars Møller, Mari Eriksmoen, Signe Asmussen, Simon Duus, Sofie Elkjær Jensen og Stig Fogh Andersen.

Derimod afstår jeg fra at nævne alle de digtere, som er repræsenteret i det prisværdigt fyldige tekstbæfte, hvor alle tekster er gengivet, men

at boksen også bugner med litterære kvaliteter, borger navne som Bjørnstjerne Bjørnson, Henrik Ibsen, Emil Aarestrup, Christian Winther, Ingemann, Grundtvig, Shakespeare, Goethe og Heinrich Heine selvfølgelig for.

Peter Arnold Heise (1830-1879) var en udpræget romantisk komponist, der med disse sange og romancer satte sig tydelige spor i dansk musikhistorie. Karakteristiske titler er "Sværmerier", "Farlige drømme" "Erotiske digte" og "Guldalderbilleder". Hans opera "Drot og Marsk" anses af mange som det bedste bud på en dansk nationalopera og indgår da også i "Kulturkanon for partiturmusik". Denne opera er for nyligt udkommet på cd, en udgivelse, der snart vil blive anmeldt her i avisen.

Et højdepunkt i "The Song Edition" er Dyvekes sange, som vi får både på dansk, smukt sunget af Mari Eriksmoen, og i en hårrejsende frydefuld tysk version med Danmarks nye stjernesopran Clara Thomsen. En både musikalsk og litterær vitaminbombe, et vigtigt stykke dansk kulturhistorie.

Behagelige klaverkoncerter af Haydn

Joseph Haydn: Complete Keyboard Concertos. Pianist: Mélodie Zhao. Dirigent: Howard Griffiths. 2 cd'er. Cpo 555 400-2.

Lad det være straks sagt: Joseph Haydn (1732-1809) var en af de helt store skikkelser i musikhistorien, og han anses med rette for at være den komponist, der "grundlagde" så vigtige genrer som strykekvartetten og symfonien. Der er med andre ord ingen grund til at lade hans navn blive overskygget af Mozart og Beethoven. Men når det gælder klaverkoncerter, virker han noget mere adstadig og konventionel i sit tonesprog. Hvad han givetvis selv var på det rene med.

En indspilning på det tyske plademærke Cpo med den 26-årige schweiziske pianist og komponist Mélodie Zhao og orkestret Camerata Schweiz, dirigeret af englænderen Howard Griffiths, byder på hele ni af Haydns vær-

ker i denne genre, nemlig nummer 3, 4, 11 og 10 på den første skive, og nummer 5, 1, 2 og 6 på den anden. Der musicerer nydeligt, men alt i alt virker musikken så behagelig, at den er på grænsen til det magelige. Det hører dog med til historien, at disse koncerter oprindeligt er komponeret for cembalo og/eller orgel. På et moderne flygel som i denne version virker de noget tamme, men samtidig så elskelige, at man kan blive fristet til at sukke: "Gode, gamle Papa Haydn" – hvad fans af Haydn forståeligt nok ikke vil bryde sig om. Men han komponerede heldigvis også musik, der var betydeligt mere bid i.

Blicher på nu-dansk

bog

AF CLAUD GRZYMER

kultur@k.dk

Udsigten til "en nudansk gennemredigeret udgave" af to tekster af St. St. Blicher gør mig utryk. Når det skal være – men skal det? – må det dog siges, at mag.art. Jens Staubrandts modernisering af "Hosekræmmeren" (1829) og "Erindringer af Steen Steensen Blichers Liv, optegnede af ham selv i året 1845" overordnet er gjort med nænsomhed. Resultatet foreligger i bogen "Hosekræmmeren og erindringer".

Staubrandts sigte har været at bidrage til muligheden for en mere ubesværet læsning af de gamle tekster. Med henblik på dette har han blandt andet ændret ord, som han har skønnet er svært forståelige, til et uden videre genkendeligt dansk.

Følsomheden over for ændringer af denne art er vel påvirket af ens relation til de involverede sammenhænge. Et nært forhold har mange til den berømte indledning til "Hosekræmmeren". Og for mange af dem er det formodentlig – og forståeligt – problematisk, når det stemnings-anslående, første ord "Stundom" er blevet erstattet af "Undertiden", en afgjort svækkelse. Lidt længere fremme i afsnittet er "Colonianlægget" blevet til "bosættelses anlægget", hvad der heller ikke forekommer helt indlysende.

Staubrandt må have følt sig stærkt udfordret, når Esben – den ulyksalige frier til novellens hovedperson, "den skønne Cecilia" – fremhæves for sin "cimbriska Nationalcaracter". Det er blevet til "den jyskagtige nationalkarakter". Jeg har det svært med "jyskagtige".

Mit forhåndskendskab til erindringerne er ret begrænset. På intet tidspunkt under læsningen blev jeg alvorligt udfordret, og jeg må erkende, at redigeringen af det sproglige ikke har hindret Blicher i at være Blicher.

Det er en underholdende, meget veloplagt, men også mærkværdig beretning, der kan virke, som om den er improviseret frem. Springende er den, en løssluppen form, der tilsyneladende ikke tager imod ordre fra en styrende plan. Om en sådan overhovedet findes. Den fortælleglade digter slår sig løs med gode historier og fortaber sig ganske i dem. Man må overveje, om ikke hans kærlighed til disse ikke nu og da overgår hans kærlighed til den skinnbarlige sandhed.

Mange farer – læser vi – forfulgte ham. Således under det engelske bombardement af København. Men trods "bomber og raketter og deres frygtelige virkninger" satte han sig ved et træk og sov sødeligt i over tre timer.

Fire gange var han nær ved at blive skudt, vist endda i fredstid. De to af gangene var ved vådeskud. Men – erfarende han – endnu farligere end jagt var kørsel og ridning. Hele 34 gange væltede han angiveligt med en vogn, i to af tilfældene var den forspændt løbske heste. Man kan få den tanke, at det også er løbske heste, der trækker erindringerne gennem de mange år, fra Blichers svære fødsel og frem til den skrivende stund, da han er 63 år.

Under alle omstændigheder er det en lille, indbydende bog, til hvilken Jens Staubrandt har udvalgt en række relevante illustrationer og ledsaget dem med udførlige kommentarer. ■

Steen Steensen Blicher: Hosekræmmeren og erindringer. Indledning ved Jens Staubrandt. 95 sider. 250 kroner. Stauer Publishing.